

۲۴

عمران شهری

مقدمه

شهرداری موسسه مستقل و عمومی است که به منظور اداره امور محلی از قبیل عمران، آبادی، بهداشت شهر و تامین رفاه و آسایش اهالی شهر و به عنوان زیستگاهی مطلوب برای شهروندان تأسیس شده است و مردم در اداره این امور مستقیم و غیرمستقیم شرکت و دخالت دارند. شهرداری دارای شخصیت حقوقی، استقلال مالی و اداری است و از خود دارای اموال، بودجه، درآمد، حقوق، تکالیف مخصوص و متمایز از دولت است.

در سال ۱۲۸۳ ه. ش قانون بلدیة در مجلس شورای ملی تصویب شد. پیش از تشکیل بلدیة مردم هر شهر طبق آداب و رسوم و اعتقادات شخصی و دینی، بدون مداخله حکومت خدمات شهری را انجام می دادند. پس از پیروزی مشروطه مشکلات مختلفی در اداره امور شهرها در زمینه هایی مانند بهداشت شهری و آبرسانی وجود داشت که موجب شد، نمایندگان مجلس اول درصدد تدوین قانونی برای اداره شهرها برآمدند، که منجر به تدوین اولین قانون شهرداری ها تحت عنوان «قانون بلدیة» در ۱۹ خرداد ۱۲۸۶ هجری شمسی شد. از سال ۱۲۹۰ دولت سعی داشت بلدیة را به خود وابسته کند ولی این موضوع تا کودتای ۱۲۹۹ عملی نشد؛ ولی پس از کودتا و تسلط دولت بر تمامی امور، در سال ۱۳۰۰ بلدیة که تا آن زمان نهادی مستقل بود به دولت وابسته شد. در سال ۱۳۰۹ قانون بلدیة لغو شد و قانون جدیدی تصویب شد که به موجب آن نحوه تامین منابع از طریق عوارض و مالیات و ... را مشخص می نمود.

شهرداری تبریز اولین نهاد شهرداری (بلدیة) در تاریخ ایران است که در صدر جنبش مشروطه در تبریز تأسیس شده و از جمله نتایج مدنی این جنبش به شمار می رود. انجمن شهر تبریز نیز در سال ۱۲۸۶ خورشیدی تشکیل شد. در این دوره هنوز در هیچ یک از شهرهای ایران بلدیة و انجمن شهری ایجاد نشده بود.

آمارهای ارائه شده در این فصل مربوط به عمران شهری است که شامل فرهنگسرا، میادین میوه و تره بار، آرامستان و ... در شهرهای استان می باشد. آمارهای فوق به صورت ثبتي توسط ۷۰ شهرداری استان تهیه و ارائه شده است.

تعاریف و مفاهیم

مجتمع فرهنگی و هنری (فرهنگسرا): مرکزی که توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اهداف و کاربری های فرهنگی، هنری و آموزشی برای اشاعه فرهنگ و هنر در مکانی با امکانات سالن سینما و نمایش یا سالن اجتماعات، کتابخانه، کلاس های آموزشی، کارگاه های هنری، گالری، دفاتر اداری، کافی شاپ و با متراز متوسط ۵۰۰ مترمربع زیربنا احداث شده و فعالیت می نماید.

حوادث: به فرد یا خانواری گفته می شود که بر اثر حوادث طبیعی یا غیر طبیعی از لحاظ اقتصادی یا جمعی دچار آسیب شده است.

آرامستان: مکانی برای دفن درگذشتگان که دارای امکانات مورد نیاز است.

آرامستان عمومی: آرامستانی که تمامی خدمات آن توسط شهرداری یا دهیاری به عموم شهروندان ارائه می شود و می تواند فعال یا غیر فعال باشد.

آرامستان غیر عمومی: آرامستانی که تحت نظارت شهرداری و یا دهیاری است و تمامی خدمات آن توسط سایر نهادها (به جز شهرداری و دهیاری) ارائه می شود و می تواند فعال یا غیر فعال باشد.

آتش نشانی: فعالیت هایی که به منظور پیشگیری و اطفاء حریق و امداد و حفظ جان و مال مردم انجام می شود.

ایستگاه آتش نشانی: مکانی تحت مالکیت و نظارت شهرداری، متشکل از سه بخش: جایگاه خودرویی و لوازم و تجهیزات، محل استقرار و انتظار نیروها و بخش اداری - آموزشی که جهت ایفای وظیفه آتش نشانی براساس ضوابط و دستورالعمل ها در منطقه ای مستقل از ساختمان شهرداری احداث شده است.

پسماند: به مواد جامد، نیمه جامد، مایع (غیر از فاضلاب) و گاز گفته می شود که به طور مستقیم یا غیر مستقیم حاصل فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده ضایع تلقی می شود. **بوستان:** بوستان یا پارک عبارت است از فضای طراحی شده ای که در مالکیت عموم قرار دارد و جزیی از فضاهای شهری محسوب می شود، این فضاها توسط درختان و گیاهان

گزیده اطلاعات

در سال ۱۴۰۱، ۷۰ شهرداری در ۲۱ شهرستان استان مشغول به فعالیت بوده‌اند. در این سال تعداد ۵۳ فرهنگسرا با مساحت ۱۰۲۸۸۰ مترمربع در استان فعال بوده است. که بیشترین مساحت مربوط به شهرستان تبریز با ۸۲۲۱۳ مترمربع (۷۹/۹۱ درصد) می‌باشد.

در سال ۱۴۰۱، ۲۰ میدان میوه و تره‌بار با مساحت ۳۹۰۹۳۹ مترمربع در استان مشغول فعالیت بوده‌اند. همچنین ۱۳۰ آرامستان فعال با مساحت ۷۷۲۵۲۱۵ مترمربع تحت تملک شهرداری‌های استان بوده است.

در این سال، تعداد ۲۳ ایستگاه آتش‌نشانی در شهر تبریز دایر بوده است که بیشترین آن مربوط به منطقه ۴ با تعداد ۴ ایستگاه می‌باشد. در مجموع در این ایستگاه‌ها ۴۸۲ نفر مشغول خدمت‌رسانی بوده‌اند.

در سال ۱۴۰۱، از ۳۹۸۱۷۹ تن پسماند جمع‌آوری شده، ۸۷/۸۲ درصد پسماند خانگی بوده است. در این سال ۲۹۴ بوستان با مساحت ۸۰۳۷۱۷۱ مترمربع در شهر تبریز دایر بوده است که منطقه ۴ به لحاظ تعداد و منطقه ۲ به لحاظ مساحت بیشترین بوستان را به خود اختصاص داده است.

پوشیده شده است و براساس نظارت و مدیریت انسان، حفظ و نگهداری یا احداث می‌شوند. همچنین برای تفریح و لذت بردن انسان، یا برای حفاظت از حیات وحش یا زیستگاه طبیعی آن را ایجاد کرده‌اند.

قطعات پراکنده فضای سبز: فضاهای سبزی که فاقد امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که شامل (۱- توده درختکاری ۲- توده غیردرختکاری) می‌باشد.

- در مورد فضاهای سبز که از جنس سطح دو بعدی نمی‌باشد نظیر احداث دیواره‌های سبز و یا توسعه‌های مربوط به بام سبز که گاه‌ا در روی سطح سخت برخی از قطعات فضای سبز ایجاد می‌شود می‌بایست مساحت این قسم از قطعات فضای سبز به صورت زیر مجموعه‌ای از همان قطعه ذکر شود. همچنین اینگونه فضاهای سبز که در خارج از قطعات موجود فضای سبز باشد (از نوع توسعه سطحی احداث) خود شامل شماره قطعه جدیدی می‌باشد.

کمربند سبز: برای تعیین حدود شهر، کنترل گسترش شهر، جلوگیری از رشد بی‌رویه و به هم خوردن تناسب ساخت مورفولوژی شهر ایجاد می‌شوند. کمربندهای سبز در روند پویش شهر ممکن است نقش اولیه خود را از دست بدهند ولی نقش بالقوه آن‌ها به عنوان فضای سبز تعادل بخش و تفرجگاه شهری و شاخص زنده جهت تشخیص روند شهر پا برجا می‌ماند. ساخت این کمربندها در پیرامون شهرها نقش‌های زیر را ایفا می‌کند:

- جلوگیری از انهدام زمین‌های قابل کشت در حومه در اثر گسترش شهرها.
- تصفیه و تلطیف هوای شهر و غربال بادهای ورودی شهر.
- جلوگیری از گسترش بی‌رویه شهر بهره‌برداری اقتصادی با بازدهی مفید از سرمایه‌گذاری انجام شده.

۱-۲۴- خدمات شهری و شهرداری: ۱۴۰۱ (مترمربع)

شهر	مجتمع فرهنگی و هنری (فرهنگسرا)		میادین میوه و تره بار		آرامستان فعال	
	تعداد	مساحت	تعداد	وسعت	تعداد	مساحت
آبش احمد.....	۰	۰	۰	۰	۱	۶۰۰۰۰
آچاچی.....	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰۰۰۰
آذرشهر.....	۱	۱۵۰	۱	۱۸۰۰	۱	۴۵۰۰۰
آرباطان.....	۰	۰	۰	۰	۱	۶۰۰۰
آقکند.....	۰	۰	۰	۰	۲	۱۰۰۰۰
اسکو.....	۰	۰	۰	۰	۵	۳۸۴۷۱۲
اهر.....	۱	۷۶۳	۱	۲۳۵۲۵	۱	۳۶۰۰۰۰
ایلخچی.....	۰	۰	۱	۱۰۰۰۰	۱	۳۰۰۰۰
باسمنج.....	۱	۱۴۴۰	۰	۰	۱	۳۵۰۰۰
بخشایش.....	۰	۰	۰	۰	۱	۲۰۰۰۰
بستان آباد.....	۰	۰	۰	۰	۴	۴۰۰۰۰
بناب.....	۰	۰	۱	۱۹۰۴۷	۴	۶۲۰۰۰۰
بناب مرند.....	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰۰۰۰
تبریز.....	۲۸	۸۲۲۱۳	۴	۲۲۱۷۳۲	۱۰	۲۹۰۰۰۰۰ ^(۱)
ترک.....	۰	۰	۰	۰	۳	۱۰۰۰۰
ترکمانچای.....	۰	۰	۰	۰	۲	۶۲۷۲۳
تسوج.....	۱	۳۵۰	۱	۱۰۰۰۰	۲	۲۰۰۰۰۰
تیکمه داش.....	۰	۰	۰	۰	۲	۳۵۰۰۰
تیمورلو.....	۰	۰	۰	۰	۲	۴۰۰۰
جلفا.....	۰	۰	۰	۰	۱	۵۰۰۰۰
جوان قلعه.....	۰	۰	۰	۰	۱	۴۰۰۰
خاروانا.....	۰	۰	۰	۰	۲	۲۰۰۰۰

۲۴-۱- خدمات شهری و شهرداری: ۱۴۰۱ (دنباله)

(مترمربع)

شهر	مجتمع فرهنگی و هنری (فرهنگسرا)		میادین میوه و تره بار		آرامستان فعال	
	تعداد	مساحت	تعداد	وسعت	تعداد	مساحت
خامنه.....	۰	۰	۰	۰	۱	۴۰۰۰۰
خداجو.....	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰۰۰۰
خسروشاه.....	۱	۲۳۰۰	۰	۰	۱	۳۰۳۱۶
خمارلو.....	۰	۰	۰	۰	۱	۲۰۰۰
خواجه.....	۱	۲۸۹۷	۰	۰	۱	۲۰۵۱۹
خوشه مهر.....	۰	۰	۰	۰	۱	۲۰۱۴۱
داریان.....	۱	۸۸۰	۰	۰	۳	۳۹۹۰۰
دوزدوزان.....	۰	۰	۰	۰	۱	۳۵۷۱۸
دیزج حسین بیگ.....	۰	۰	۰	۰	۱	۹۱۰۰
زرزق.....	۰	۰	۰	۰	۱	۲۵۰۰۰
زنوز.....	۰	۰	۰	۰	۴	۵۰۰۰۰
سراب.....	۱	۷۰	۱	۴۰۰۰۰	۱	۳۵۲۵۷
سردرود.....	۱	۵۲۶	۰	۰	۱	۳۱۵۳۵
سهند.....	۲	۶۰۰	۰	۰	۰	۰
سیس.....	۰	۰	۰	۰	۳	۲۳۰۹۷
سیه رود.....	۰	۰	۰	۰	۱	۱۱۶۸۰
شیستر.....	۱	۳۲۲۰	۰	۰	۱	۱۸۵۶۷
شربیان.....	۰	۰	۰	۰	۲	۵۲۰۰۰
شرفخانه.....	۲	۱۱۷۸	۰	۰	۳	۱۴۳۳۳
شندآباد.....	۰	۰	۱	۱۶۵۶	۲	۱۱۵۳۲۱
صوفیان.....	۱	۱۰۰	۱	۵۰۰۰	۱	۵۰۰۰
عاشقلو.....	۰	۰	۰	۰	۱	۸۰۰۰
عجب شیر.....	۰	۰	۲	۲۰۷۲۹	۲	۳۰۰۰۰
علیشاه.....	۰	۰	۰	۰	۱	۸۰۰۰

۱-۲۴- خدمات شهری و شهرداری: ۱۴۰۱ (دنباله) (مترمربع)

شهر	مجتمع فرهنگی و هنری (فرهنگسرا)		میادین میوه و تره بار		آرامستان فعال	
	تعداد	مساحت	تعداد	وسعت	تعداد	مساحت
قره آغاج.....	۰	۰	۱	۱۰۰۰	۱	۳۸۰۰۰
کردکندی.....	۰	۰	۰	۰	۲	۴۰۰۰۰
کشکسرای.....	۰	۰	۰	۰	۱	۲۱۰۰۰
کلوانق.....	۰	۰	۰	۰	۱	۶۰۰۰
کلیبر.....	۰	۰	۰	۰	۵	۵۳۰۰۰
کوزه کنان.....	۰	۰	۰	۰	۲	۳۵۰۰۰
گوگان.....	۱	۲۰۰	۰	۰	۱	۴۰۰۰۰
لاریجان.....	۰	۰	۰	۰	۲	۲۰۰۰
لیلان.....	۰	۰	۰	۰	۱	۷۵۰۰
مبارک شهر.....	۰	۰	۰	۰	۱	۲۰۰۰
مراغه.....	۵	۱۷۵۰	۱	۱۵۰۰۰	۱	۸۰۰۰۰۰
مرند.....	۱	۴۰۰	۱	۱۹۵۰	۱	۲۰۰۰۰۰
ملکان.....	۱	۱۸۳۸	۱	۹۰۰۰	۱	۹۲۰۰۰
ممقان.....	۰	۰	۰	۰	۱	۱۷۰۰
مهربان.....	۰	۰	۰	۰	۱	۳۹۵۰۰
میانه.....	۰	۰	۲	۱۰۵۰۰	۱	۴۰۰۰۰۰
نظرکهریزی.....	۰	۰	۰	۰	۱	۹۵۵۰
وایقان.....	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰۰۰۰
ورزقان.....	۰	۰	۰	۰	۱	۴۶۰۴۶
هادیشهر.....	۱	۱۸۸۵	۰	۰	۴	۱۰۰۰۰۰
هریس.....	۰	۰	۰	۰	۸	۸۰۰۰۰
هشترود.....	۱	۱۲۰	۰	۰	۴	۷۱۰۰۰
هوراند.....	۰	۰	۰	۰	۱	۷۰۰۰۰
یامچی.....	۰	۰	۰	۰	۳	۹۰۰۰

۱) تنها آرامستان شهرداری تبریز آرامستان وادی رحمت به وسعت ۲۹۰۰۰۰۰ مترمربع می باشد و بقیه آرامستان ها تحت پوشش شهرداری نمی باشند.

مأخذ- شهرداری های استان آذربایجان شرقی

۲-۲۴- مشخصات ایستگاه‌های آتش‌نشانی بر حسب مناطق شهرداری در مرکز استان

سال و منطقه شهری	تعداد ایستگاه‌های آتش‌نشانی	تعداد پرسنل عملیاتی	تعداد ناوگان عملیاتی	تعداد حوادث (بجز آتش‌سوزی)	تعداد آتش‌سوزی
..... ۱۳۸۵	...	...	...	...	...
..... ۱۳۹۰	...	...	...	...	...
..... ۱۳۹۵	۱۰	۵۰۹	۱۰۹	۱۷۵۷	۲۴۸۱
..... ۱۳۹۷	۲۱	۵۳۴	۱۱۲	۲۷۲۰	۲۳۳۲
..... ۱۳۹۸	۲۳	۵۵۲	۸۱	۲۴۵۲	۲۳۱۸
..... ۱۳۹۹	۲۳	۵۵۲	۷۶	۲۵۵۰	۲۲۲۵
..... ۱۴۰۰	۲۳	۵۱۲	۷۶	۲۱۴۰	۲۶۶۰
..... ۱۴۰۱	۲۳	۴۸۲	۱۰۶	۱۷۷۸	۲۲۷۵
منطقه ۱	۲	۳۸	۵	۱۳۴	۱۳۴
منطقه ۲	۳	۵۹	۲۰	۲۱۷	۴۰۲
منطقه ۳	۲	۳۹	۹	۲۰۶	۲۶۷
منطقه ۴	۴	۸۱	۱۵	۲۹۳	۲۷۳
منطقه ۵	۳	۶۲	۱۳	۲۱۲	۳۱۹
منطقه ۶	۲	۴۷	۹	۱۹۲	۱۹۴
منطقه ۷	۲	۴۱	۶	۱۷۳	۱۹۹
منطقه ۸	۲	۵۸	۱۹	۱۹۴	۳۲۰
منطقه ۹	۰	۰	۰	۰	۰
منطقه ۱۰	۳	۵۷	۱۰	۱۵۷	۱۶۷

مأخذ- شهرداری تبریز

۳-۲۴- پسماند جمع آوری شده خانگی به تفکیک مناطق دهگانه شهرداری تبریز (تن در سال)

سال و منطقه شهری	پسماند کل	پسماند خانگی
..... ۱۳۸۵	...	...
..... ۱۳۹۰	...	...
..... ۱۳۹۵	...	...
..... ۱۳۹۷	...	۳۶۹۹۷۵
..... ۱۳۹۸	...	۳۸۲۱۸۴
..... ۱۳۹۹	۴۴۷۶۸۲	۳۶۸۹۲۱
..... ۱۴۰۰	۴۱۲۱۶۲	۳۴۶۳۱۰
..... ۱۴۰۱	۳۹۸۱۱۷۹	۳۴۹۶۷۰
..... منطقه ۱	۴۹۳۱۹	۴۴۱۶۵
..... منطقه ۲	۴۶۴۶۸	۴۳۰۷۰
..... منطقه ۳	۵۲۱۵۱	۴۷۴۵۰
..... منطقه ۴	۷۹۰۸۸	۶۹۳۵۰
..... منطقه ۵	۳۹۲۳۸	۳۵۰۴۰
..... منطقه ۶	۲۹۷۸۸	۲۴۸۲۰
..... منطقه ۷	۴۴۸۵۱	۳۶۱۳۵
..... منطقه ۸	۱۴۹۱۴	۱۳۱۴۰
..... منطقه ۹	۱۷۵	.
..... منطقه ۱۰	۴۲۱۸۷	۳۶۵۰۰

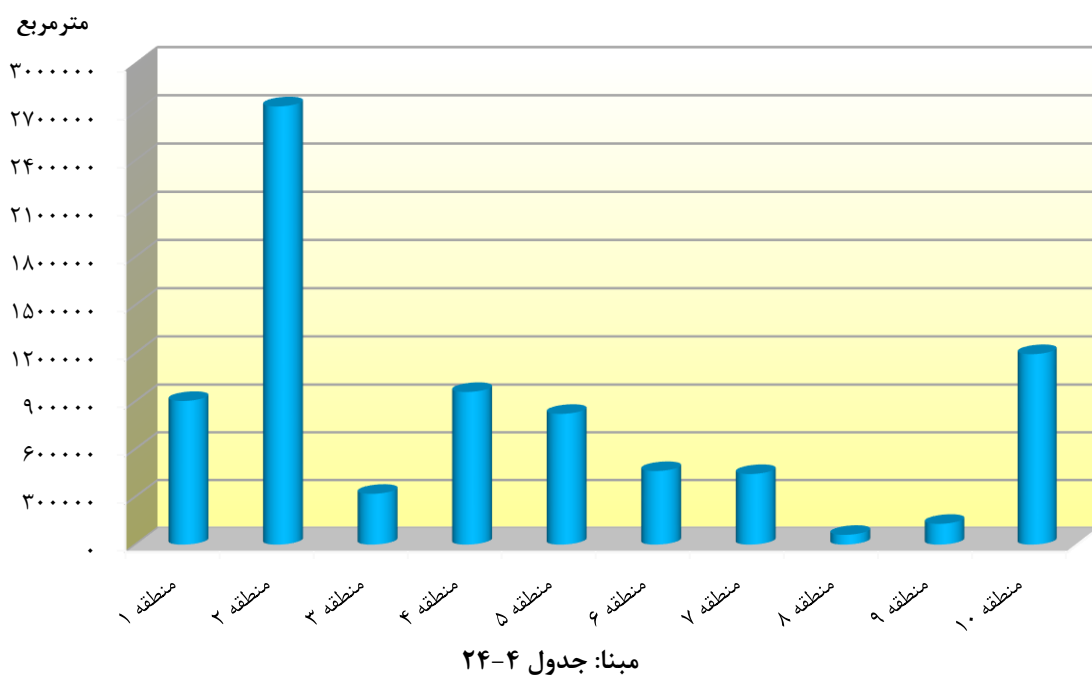
مأخذ- شهرداری تبریز

۴-۲۴- وضعیت فضای سبز تبریز بر حسب مناطق (مترمربع)

سال و مناطق	بوستان		قطعات پراکنده فضای سبز		مساحت کمر بند سبز
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	
.....۱۳۸۵	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۰	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۵	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۷	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۸	۲۶۵	۶۸۰۷۹۴۸	...	...	...
.....۱۳۹۹	۲۸۴	۷۰۵۶۳۰۶	...	۵۸۱۹۴۱۳	۹۷۵۹۲۴۲
.....۱۴۰۰	۲۹۰	۷۱۳۴۵۱۹	...	۵۷۶۷۰۰۱	۹۶۶۳۲۷۹
.....۱۴۰۱	۲۹۴	۸۰۳۷۱۷۱	...	۴۹۲۳۷۸۰	^(۱) ۹۷۴۵۲۸۲
..... منطقه ۱	۴۲	۹۰۳۷۰۹	...	۳۴۹۱۰۳	...
..... منطقه ۲	۳۸	۲۷۳۷۰۶۸	...	۹۹۶۸۵۶	۲۳۵۷۷۶۰
..... منطقه ۳	۳۲	۳۱۹۳۵۶	...	۵۴۷۳۲۹	۱۰۵۶۵۲۹
..... منطقه ۴	۵۶	۹۶۰۲۴۳	...	۵۷۲۴۸۴	...
..... منطقه ۵	۲۵	۸۲۲۵۴۲	...	۹۹۹۹۷۱	۱۰۰۰۰۰۰
..... منطقه ۶	۳۰	۴۶۲۶۹۳	...	۴۴۴۶۱۲	...
..... منطقه ۷	۳۳	۴۴۳۹۵۱	...	۶۵۱۷۵۰	.
..... منطقه ۸	۹	۶۱۳۲۰	...	۶۶۱۶۴	.
..... منطقه ۹	۱۱	۱۳۰۵۳۳	...	۲۹۳۷۲	۱۵۵۹۰۴۷
..... منطقه ۱۰	۱۸	۱۱۹۵۷۵۶	...	۲۶۶۱۳۹	...

(۱) اختلاف در سرجمع کمر بند سبز مناطق در سال ۱۴۰۱ مربوط به تفرجگاه عون بن علی است که ارائه آمار آن به تفکیک مناطق مقدور نیست.

مأخذ- شهرداری تبریز

۲۴-۱- مساحت بوستان در مناطق شهرداری تبریز در سال ۱۴۰۱

